

GENEL BİLGİ

Resmi Adı	: Arnavutluk Cumhuriyeti
Devlet Yapısı	: 28 Kasım 1998 Anayasası'na dayalı Cumhuriyet
Başkenti	: Tiran
Yasama Organı	: Millet Meclisi (140 Milletvekili)
Devlet Başkanı	: Alfred Moisiu (Temmuz 2002)
Başbakan	: Fatos Nano
Resmi Dili	: Arnavutça
Para Birimi	: Lek
Nüfusu	: 3.1 milyon (Nisan 2001)
Yüzölçümü	: 28.748 kilometre kare

EKONOMİYE GENEL BAKIŞ

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	2000	2001	2002	2003	2004(*)
GSYİH (Milyar Dolar)	3.7	4.3	4.8	6.3	8.3
Büyüme Oranı (%)	7.3	7.6	4.7	6.0	6.0
Enflasyon (%)	0.1	3.1	5.5	2.4	2.9
Döviz Rezervi (Milyon Dolar)	615.7	739.9	838.8	1,009.4	1,240.2
İhracat Fob (Milyon Dolar)	255.7	304.5	330.2	447.2	559.5
İthalat Fob (Milyon Dolar)	1,070.0	1,331.6	1,485.3	1,783.5	2,073.2
Cari Hesap (Milyon Dolar)	-156.3	-217.4.0	-407.6	-406.7	-499.6
Döviz Kuru (Lek: ABD Doları)	143.71	143.48	140.16	121.86	102.65

Kaynak: EIU Ülke Raporu, Şubat 2005

(*) EIU Tahmini

	1992-2002	2003	2004/6
DoğrudanYabancı Yatırımlar (Milyon Dolar)	883.3	178.0	176.7

Kaynak: Arnavutluk Merkez Bankası, EIU Ülke Raporu, Şubat 2005

Arnavutluk ekonomisi, 1997'de yaşanan iç karışıklıkların ve 1999 yılında Kosova Savaşı'nın olumsuz etkilerine rağmen 1991-2002 yılları arasında istikrarlı bir gelişme kaydetmiştir. Ülkede son yıllarda yaşanan yüksek büyüme hızı, düşük enflasyon, azalan bütçe açığı olumlu bir makroekonomik tablo çizmektedir. 1999 yılında yüzde 18.2 olarak kaydedilen ve yavaş ancak istikrarlı bir şekilde 2003 yılında yüzde 14.8'e düşen işsizlik oranı, kamu harcamalarındaki kısıtlama sonucunda başarılı olan para politikası ve azalan kamu borçları bu olumlu tabloyu tamamlamaktadır.

Arnavutluk ekonomisi geleneksel olarak tarıma dayanmaktadır. Tarım Arnavutluk için gelecek vaat eden ve gelişmeye açık bir sektör olmasına rağmen son yıllarda tarımın GSYİH'daki payı azalmış, servis sektörü öne çıkmıştır. 2003 ve 2004 yıllarında artan elektrik üretimi ve azalan elektrik kesintileri sonucunda sanayi mallarının üretim ve satışında yüzde 29.7 artış kaydedilmiştir.

Sektörlere göre GSYİH (%)	2003	2004 (*)
Sanayi	10.2	9.9
Tarım	24.7	24.0
İnşaat	9.1	9.5
Ulaşım	10.0	10.4
Servisler	46.1	46.3

Kaynak: EIU Ülke Raporu, Şubat 2005

(*) EIU Tahmini

Arnavutluk son yıllarda etkin bir özelleştirme sürecinden geçmektedir. Bu kapsamda telekom, enerji, madencilik ve petrol sektörlerinde, altyapı ve ulaşım hizmetlerinde özelleştirmeye gidilmektedir. Böylece devletin ekonomideki payı giderek azalmakta ve özel sektörün GSYİH'daki payı yüzde 75'e ulaşmaktadır.

Arnavutluk'un son yıllarda sergilediği istikrarlı büyümenin temelinde servis, ulaşım ve inşaat sektörlerindeki büyüme yatmaktadır. Servis sektörü içinde de turizm önemli bir paya sahiptir. Turizmdeki ticaret fazlası azalsa da bu sektör hala ticaret fazlası veren tek sektördür ve Arnavutluk'un ekonomik gelişmesine katkısı etkin bir seviyededir.

DIŞ TİCARET

İç piyasa talebinin ülke sanayisi tarafından karşılanamaması ve sanayi için gerekli teçhizatın ithalatı sonucu Arnavutluk uzun süredir bir ticaret açığı sorunu yaşamaktadır. İhracat her yıl gelişme gösterse de ithalattaki artış ihracattan fazla olduğu için ticaret açığı sürmektedir.

2000 yılı sonbaharında AB'nin Batı Balkan ülkeleri ile imzaladığı Tercihli Ticaret Anlaşması kapsamında yer alan Arnavutluk, sanayi ve tarım ürünlerinin ihracatında tek taraflı tavizlerden yararlanmaktadır. 2000 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olan Arnavutluk, gümrük vergilerini ve kotalarını düzenlemekte ve dış ticaret açığını azaltmak için çalışmalarını sürdürmektedir.

2003 YILI İTİBARIYLA BAŞLICA TİCARET MADDELERİ

İHRACAT	Toplam İçindeki Pay (%)	İTHALAT	Toplam İçindeki Pay (%)
Tekstil ve ayakkabı	64	Makina ve ekipmanları	15
İnşaat malzemesi ve metaller	11	Mineraller	12
Gıda, içecekler ve tütün	4	Tekstil ve ayakkabı	11
Makina ve ekipmanları	4	Metaller	10
Mineral yakıtlar, elektrik	4	Gıda, içecek ve tütün	8
Deri ve ürünleri	3	Sebze ürünleri	6
Sebze ürünleri	3	Kimyasallar	6

Kaynak: INSTAT

2003 YILI İTİBARIYLA BAŞLICA TİCARET ORTAKLARI

İthalat Yapılan Ülke	Toplam İçindeki Pay (%)	İhracat Yapılan Ülke	Toplam İçindeki Pay (%)
AB – 15	68.3	AB – 15	93.3
İtalya	34.1	İtalya	74.9
Yunanistan	19.8	Yunanistan	12.9
Almanya	5.7	Almanya	3.4
Türkiye	6.5	Güneydoğu Avrupa	4.3
Güneydoğu Avrupa	6.1	Sırbistan Karadağ	2.6
Bulgaristan	2.2	Makedonya	0.7
Hırvatistan	1.5		
Sırbistan-Karadağ	0.9		
Makedonya	0.9		
Romanya	0.9		
Bosna Hersek	0.1		
Rusya	2.9		
Ukrayna	2.3		

Kaynak: Arnavutluk Merkez Bankası

Avrupa Birliği, Arnavutluk'un en önemli ticaret ortağıdır. Arnavutluk'un ithalatının yüzde 68'i, ihracatının ise yüzde 93'ü AB ile gerçekleşmektedir. AB ile 2000 yılından bu yana yürürlükte olan tek taraflı taviz rejiminin ve 2001 Eylül ayında Dünya Ticaret Örgütü üyeliğinin Arnavutluk dış ticaretini olumlu

etkilemesi beklenmektedir. Ülke ekonomisinin AB ülkelerine ve bölge ülkelere entegrasyonunda politik istikrar büyük önem taşımaktadır.

2001 yılı Haziran ayında Güneydoğu Avrupa bölgesi ülkeleri arasında imzalan ticaretin serbestleştirilmesine yönelik anlaşmanın Arnavutluk'un bölge ülkeleri ile ticaret hacmini artıracığı tahmin edilmektedir. İkili Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA), Makedonya ile 15 Temmuz 2002, Hırvatistan ve Bulgaristan ile 1 Eylül 2003 itibariyle yürürlüğe girmiştir. Romanya ile 21 Şubat 2003'de imzalanan STA, 2004 yılı Ocak itibariyle yürürlüğe girmek üzere Arnavutluk tarafından 10 Temmuz 2003 tarihinde onaylanmıştır. Bosna Hersek ile 28 Nisan 2003 tarihinde imzalanan STA, Arnavutluk tarafından 10 Temmuz 2003 tarihinde onaylanmıştır.

Serbest pazar ekonomisine geçen Arnavutluk'un ihraç ve ithal ürünlerinin kapsamında büyük değişiklikler olmuştur. Krom, nikel ve bakır gibi minerallerin ihracatı azalmıştır. Buna karşılık, tekstil ve ayakkabı alanlarında fason üretim yaygınlaşmıştır. Düşük işçi maliyeti avantajını kullanan Arnavutluk, İtalya ve Yunanistan başta olmak ticaret ortaklarından yarı işlenmiş mamül ithal etmekte ve emek yoğun ürünleri işleyerek tekrar bu ülkelere ihraç etmektedir. Birçok Arnavut firması Avrupa Birliği ülkelerindeki ana üreticilerin taseyonu olarak çalışmaktadır. Tarım ve gıda ürünleri önemli ihraç ürünleri olarak büyük potansiyel oluşturmalarına karşın, yetersiz ambalajlama teknikleri nedeniyle yeterince etkinleşmemektedir.

ÖZELLEŞTİRME

Arnavutluk'ta özelleştirme Parlamento, Bakanlar Kurulu, Ekonomi Bakanlığı, ilgili sektörlerdeki denetleme yetkisi bulunan kurumlar gibi farklı kurumlar tarafından yürütülmektedir.

2005 yılına kadar gerçekleşmiş olan önemli özelleştirmeler:

- Arnavutluk Ulusal Ticaret Bankası'nın 2000 yılında yüzde 60 Kentbank, yüzde 20 IFC (Dünya Bankası) ve yüzde 20 Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) payları ile alınması
- Çimento fabrikası Fushe-Kruja'nın 2000 yılında Seament/United Quarries (Lübnan/İngiliz) konsorsiyumu tarafından 12.5 milyon Dolara satın alınması
- Mobil telekom sektöründe faal AMC firmasının 2001 yılında Telenor/Cosmote (Norveç/Yunanistan) tarafından 200 milyon Dolara satın alınması
- Arnavutluk Mevduat Bankası'nın 2003 yılında Raiffeisen Bank (Avusturya) tarafından 126 milyon Dolara satın alınması

2005 yılı ve sonrasında öngörülen başlıca özelleştirmeler:

- Telekom sektöründe faal Albtelecom'un yüzde 51-76 hissesinin satışı,
- Arnavutluk Elektrik Kurumu KESH'in üç şirkete bölünerek satışı,
- Petrol ve doğal gaz sektöründe ARMO, Albpetrol, Servcom, Kuçove'de bulunan Petro-mekanik fabrikasının satışı,
- Gıda sektöründe Durres'de bulunan ve tütün alanında faaliyet gösteren Tobacco Fabrikası ve fermentasyon tesisi'nin satışı

YABANCI YATIRIMLAR

19 Kasım 1992 yılında kabul edilen 7638 sayılı yasa çerçevesinde, Arnavutluk'ta faaliyet gösteren yabancı firmalar Arnavut firmaların sahip olduğu hak ve yükümlülüklerle sahiptirler. Yabancı firmalar işletme ve mülkleri 99 yıl için kiralayabilmektedir. Mülk satın almak için mülkün değerinin üç katı yatırım yapmak koşulunu yerine getirmek gerekmektedir.

1992 ile 2004'ün ilk altı ayını kapsayan dönemde Arnavutluk'ta yapılan yabancı yatırımların toplamı 1.2 milyar Dolara ulaşmıştır.

4 Nisan 2002 tarihli 8877 no.lu yasa ile kurulan Arnavutluk Yabancı Yatırımları Teşvik Ajansı (ANIH)'in Ekonomi Bakanı başkanlığındaki üst kurulu Ekim 2002'de belirlenmiştir. ANIH, 2003 yılı Nisan ayında faaliyete geçmiştir. Başlıca görevi yabancı yatırımcıların ülkedeki faaliyetlerini artırmaya yönelik teşvik faaliyetleri yürütmektir.

ANIH tarafından hazırlanan Yatırım Klavuzu'na göre yabancı yatırımın ülkelere ve sektörler göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

ÜLKELER	Toplam İçindeki Pay (%)	SEKTÖRLER	Toplam İçindeki Pay (%)
İtalya	47.9	Toptan satış	28
Yunanistan	34.2	Tekstil ve ayakkabı	21
Makedonya	2.2	Gıda, içecekler ve tütün	6
Türkiye	2.0	İnşaat	6
Çin	1.3	Metal dışı ürünler	5
Almanya	1.3	Kimyasallar ve plastik	5
Fransa	1.3	Ahşap ve mobilya	5

Kaynak: ANIH – Arnavutluk Yabancı Yatırımları Teşvik Ajansı Yatırım Klavuzu

İtalyan firmaların yatırımları yüzde 35 inşaat, yüzde 21 tekstil ve ayakkabı, yüzde 16 ticaret ve hizmet, yüzde 8 tarım sanayinde faaliyet gösteren KOBİlere yönelik yapılmaktadır. Yunan yatırımları telekom, bankacılık ve inşaat sektörlerinde yoğunlaşmaktadır.

Ayrıca ülkede faaliyet gösteren yabancı sermayeli firmalar, Yabancı Yatırımcılar Birliği adlı kuruluş altında örgütlenerek hükümet-özel sektör ilişkilerine yeni bir boyut katmaktadır.

YATIRIM İÇİN UYGUN OLAN BAŞLICA SEKTÖRLER

Arnavutluk'ta pazara girişte herhangi bir hukuksal engel söz konusu değildir ve tüm sektörler yabancı yatırıma açıktır. Engeller daha çok pratikte karşılaşılan yolsuzluk, altyapı ve enerji yetersizliği ve bürokrasinin yavaşlığı gibi faktörlerdir. Pazara giriş ortalama 47 günde tamamlanabilecek 11 basamaklı bir prosedür gerektirmektedir. İş kurmanın ortalama maliyeti ise 550 Dolar'dır. Pazara giriş -özellikle tüketim malları konusunda- için en kolay yol; pazarı iyi tanıyan ve nasıl hareket edilmesi gerektiğini bilen yerel bir distribütör veya yatırım ortağı bulmaktır.

Enerji: 1970'li yıllarda Enver Hoca'nın "her köye elektrik" kampanyası kapsamında kurulan hidroelektrik santralleri sonucu Arnavutluk komşularına elektrik ihraç edebilen ülke durumundaydı. Günümüzde Arnavutluk bölge ülkelerinden elektrik ithal etmektedir. Elektrik üretim ve dağıtımından sorumlu devlet kuruluşu olan KESH, kullanılan elektriğin sadece yüzde 50'sinin ücretini tahsil edebilmektedir.

Ülkedeki elektrik sıkıntısına çözüm olarak çeşitli projeler üretilmektedir. Bunlardan biri de KESH'in Enel (İtalyan) firması ile Mayıs 2000'de imzaladığı 18 aylık kontrattır. Bu kontrat ile KESH, Enel'den destek alarak teknik eksiklikleri gidermeyi ve kaçak elektrik kullanımı ile oluşan kayıpları engellemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ve Dünya Bankası başta olmak üzere donörler finansman sağlamıştır. 2004 yılında Dünya Bankası'nın desteğiyle orantılı olarak kaçak elektrik kullanımı yüzde 36.7'ye düşmüştür.

EBRD tarafından Japon Uluslararası İşbirliği Bankası, Avusturya ve İsviçre hükümetinin desteği ile elektrik iletim ve dağıtım sistemlerinin yenilenmesi için 30 milyon Dolar kredi verilmiştir. Norveç hükümeti Elbasan Elektrik Santralini yenilenmesi için 6.7 milyon Dolar kredi sağlamıştır. EBRD'nin finansmanı ile Drin nehri üzerinde bulunan santrallerin iyileştirilmesine ve üretimlerinin artırılmasına karar verilmiştir. Drin nehri üzerinde bulunan Bushat'da toplam maliyeti 150 milyon Dolar olan 80 MW üretim kapasiteli yeni bir hidroelektrik santrali yapılması için Çin Exim Bankası tarafından Çin inşaat firmalarına 130 milyon Dolar tahsis edilmektedir.

Enerji sıkıntısı Arnavutluk'un önemli bir sorunu olduğu için konu Dünya Bankası tarafından ele alınmış ve 2002 yılında ülkedeki enerji sektörünün kapsamlı bir analizi yapılmıştır. Bu çalışmanın sonunda Haziran 2002'de bir ulusal enerji stratejisi ortaya çıkmış ve bu doğrultuda Arnavutluk Elektrik Kurumu KESH, 5 yıllık bir yeniden yapılanma planı hazırlamıştır. Bu plan, enerji kaynaklarında çeşitlendirmeye gidilmesini ve hidroelektrik santrallerin yanında (hidroelektrik santrallerinden elde edilen enerji tüm enerjinin yüzde 95'ini oluşturmaktadır) termik santraller de kurulmasını öngörmektedir. Bu yeniden yapılanma ve yakın gelecekte özelleştirme fikri bu alanda yabancı yatırım için büyük bir potansiyel olduğunu göstermektedir.

Ayrıca Arnavutluk petrol üretim şirketi ARMO'nun 2005 yılında özelleştirilmesi söz konusudur. Bu da yabancı yatırımcılar için önemli bir alandır. 2004 yılı Aralık ayında Arnavutluk, Makedonya ve Bulgaristan başbakanları bir Amerikan şirketi olan AMBO ile sözleşme imzalamıştır. Şirketin amacı, Bulgaristan'ın Karadeniz kıyısından Arnavutluk'un Adriatic kıyısına kadar 913 km uzunluğunda bir boru hattı döşeyerek Rus, Azeri, Turkmen ve Kazak petrolünü Batı Avrupa'ya ulaştırmaktır.

Arnavutluk Yatırım Ajansı tarafından teşvik edilen Vlore Enerji Parkı projesinin ülkenin enerji sektöründe yaşadığı sorunlara çözüm üretmesi beklenmektedir. Proje çerçevesinde Bakanlar Kurulu'nun görevlendirdiği Arnavutluk Sanayi ve Enerji Bakanlığı'nın 120 milyon Dolar değerinde termik santral ihalesini hazırlaması beklenmektedir. Proje Kalkınma Planı, hükümet tarafından Vlore ve çevresinin kara-deniz-demiryolu alt yapısının geliştirilmesi, Enerji Parkı yönetiminin oluşturulması, AMBO petrol boru hattı ve terminali, petrol depolama, rafineri, petrol ayrıştırma tesisinin yapılandırılması konularını kapsamaktadır. Enerji parkı bölgesinde istihdam edilen personelin konut inşaatı başta olmak üzere sosyal etkinliklere yönelik üst yapı inşaatları proje kapsamında ele alınan bir diğer önemli husustur.

Ulaşım: Arnavutluk hükümetinin ulaşım politikası; karayolu, denizcilik ve demiryolları servislerin özelleştirilmesidir. En önemli projeler; Durres limanının altyapı çalışmaları ile konteyner ve yolcu terminallerinin yapımı; Vlore Limanının modernizasyonu, Tiran'daki uluslararası havayoluna ek terminal yapılması ve Tiran- Durres arasındaki demiryolunun modernizasyonudur.

Toplam 18,000 km uzunluğunda olan yol ağının sadece 6,000 kilometrelik kısmı asfaltlanmıştır. Son dönemdeki ulaştırma konusundaki projeler Durres limanının rehabilitasyonu ve doğu-batı güzergahındaki altyapı çalışmalarını kapsamaktadır. Arnavutluk ve Kosova hükümetleri Arnavutluk'taki Durres, Kukës, Morinë şehirlerinden Kosova'daki Priştina'ya kadar uzanan bir yol yapımı üzerinde anlaşmaya çalışmaktadırlar.

Ülke kuzeyden güneye (Sırbistan'ı dışarda bırakıp, Karadağ'ı içine alan) ve Balkan yarımadası üzerinden batıdan doğuya uzanan bölgesel ulaşım ağının kesişim noktasındadır. Pan-Avrupa ulaşım ağının 8. Koridor adı verilen ve Durres'ten başlayarak Arnavutluk ve Makedonya üzerinden Bulgaristan'ın Varna limanına uzanan karayolunun çalışmaları İstikrar Paketi çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu karayolunun Durres-Rrogozhina arasındaki bölümünün inşasını bir Yunan-İtalyan ortaklığı, Rrogozhina-Elbasan arasındaki bölümünün inşasını da Be-Ha-Şe (Türkiye) üstlenmiştir. İstikrar Paketi'nin ülkede 12 proje çerçevesinde donörlerden tahsis etmeyi öngördüğü toplam fon 204 milyon Dolardır.

Kuzeyde Karadağ sınırından, güneyde Patos ve doğudaki maden açısından zengin Kors Bölgesi'nden, batıdaki Durres Limanına kadar toplam uzunluğu 447 km olan tren yolu hattı ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Durres - Pogradec demiryolunun Yunanistan'ın Florina şehrine uzanacak şekilde yenilenmesine karar verilmiştir.

Arnavutluk'un Durres, Vlore, Saranda, Hammam ve Şengin'de olmak üzere beş limanı bulunmaktadır. Bunların arasında en önemlisi olan ve 25,000 tonluk gemileri barındırabilen Durres Limanı deniz trafiğinin yüzde 80'ini karşılamaktadır. Hükümet yakın dönemde İstikrar Paketi çerçevesinde önemli bir proje olan limanın rehabilitasyonu için masterplan hazırlamıştır. Söz konusu rehabilitasyonun finansmanının AB PHARE fonu, Dünya Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası kredileriyle karşılanması beklenmektedir. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Durres Sanayi Parkı'nın kurulması projesini teşvik etmektedir. Vlore limanı ile ilgili derinleştirme ve altyapı çalışmaları çerçevesinde hükümet 16 milyon yatırım yapmıştır. Vlore Enerji Parkı Projesi, limanın gelişimine katkıda bulunması öngörülen bir projedir.

Kosova savaşına kadar ülkedeki tek ticari havaalanı Tiran yakınlarındaki Rinas'da iken savaş sonrasında Kukës de ilave olmuştur. Rinas havaalanının hala ülkedeki tek uluslararası havaalanıdır. Rinas havaalanı 2004 yılı Ekim ayında hükümet ile Alman-Amerikan konsorsiyumu arasında imzalanan bir anlaşma ile yeniden yapılanmasına başlanmıştır. Konsorsiyum, 83 milyon Euro yatırım yaparak havaalanının kapasitesini 2010 yılında 3 milyon kişiye çıkarmayı hedeflemektedir. Kukës havaalanı ise kısmen NATO tarafından onarılmıştır ve ABD ve diğer fonlar sayesinde tamamlanmıştır. Havaalanına ilave edilmek üzere yeni bir terminal yapımı projesinin danışmanlığı Deloitte&Touche firması tarafından yürütülmektedir. Projenin, 2015 yılında bitmesi ve toplam yolcu kapasitesinin 1.5 milyona çıkması öngörülmektedir. Ayrıca NATO tarafından kullanılan ve Kukës'te yer alan küçük havaalanı daha sonra Birleşik Arap Emirlikleri finansmanı ile uluslararası standartlara uygun hale getirilmiştir.

Telekomünikasyon: Telekomünikasyon sektörü, iki yeni mobil telefon şirketinin pazara girmesi ile son 3 yılda önemli derecede büyüme kaydetmiştir. Buna rağmen telefon ağı hala son derece kısıtlıdır ve bu da yatırım için önemli bir alan teşkil etmektedir.

Ülkede özelleştirmeye açılan ilk altyapı sektörü olması sebebiyle birçok uluslararası finans kuruluşu tarafından desteklenen telekomünikasyon sektöründe, sabit telekom hizmeti veren Albtelecom'un büyük bölümünün özelleştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. 2005 yılında özelleştirilmenin tamamlanması öngörülmektedir.

2000 yılı ortasında yürürlüğe konan yeni telekom kanunu ile telekom sektöründe lisans ödemeleri, denetleme yetkisi ve radyo frekans tahsisi gibi temel düzenlemeler yapılmıştır. 2000 yılı Temmuz ayında Arnavutluk Mobil Telekom (AMC) firmasının özelleştirme kapsamında Telenor/Cosmote (Norveç/Yunanistan) ortaklığı tarafından satın alınması sonrasında hareketlenen mobil telekom sektöründe, 2000 yılı Eylül ayında açılan ikinci lisans ihalesi Şubat 2001'de Vodafone/Panafon (İngiltere/Yunanistan) konsorsiyumu tarafından alınmıştır. AMC'nin Aralık 2001 itibariyle bir önceki yılın aynı dönemine göre 8.5 kat artmış olan 273,100 kullanıcısı, Ağustos 2001'de kullanıma sunulan Vodafone Albania'nın Aralık 2001 itibariyle 118,600 kullanıcısı bulunmaktadır ve mobil telefon kullanımı hızla artmaktadır. 2004 yılı Mart ayında Albtelecom tarafından kurulan Eagle Company sektördeki üçüncü mobil operatördür.

İnşaat ve İnşaat Malzemeleri: İnşaat sektörünün modernizasyon ihtiyacına rağmen, 1990'ların ikinci yarısında kollektif tarım arazilerinin holdinglere devredilmesi, küçük ve orta ölçekli firmaların kurulması, yeni alışveriş mekanlarının açılması, konut ihtiyacı, alt yapı projeleri, 1999 Kosova krizi sonrası mülteci akını gibi gelişmeler sonucu sektör hızla gelişmiştir. Hükümet tarafından kurulan Milli Konut Enstitüsü hızla artan kent nüfusunu karşılamayan konut sistemini yenileme ve artırmaya yönelik izinleri veren kurum olmuştur.

Sektör 1999'da yüzde 15, 2000'de yüzde 18 ve 2001'de yüzde 15 büyüme kaydetmiştir. Fakat son dönemde konut inşaat izinleri kent planlaması göz önünde bulundurularak kısıtlamaya tabi tutulmaktadır. Konut inşaatı projelerinin yüzde 80'i Arnavut firmalar tarafından yürütülürken Yunan ve İtalyan firmaların yerel firmalarla ortaklıklar kurduğu gözlemlenmektedir.

Rinas otoyolu, Durres ve Vlore limanlarının inşası ve turizm sektörüne yönelik otellerin renovasyonu gibi büyük projeler ise uluslararası finans kuruluşları veya yabancı sermaye tarafından finanse edilmektedir.

Ülkede yılda 200 bin ton çimento üretilmekte, ancak 500-600 bin ton kadar çimento da ithal edilmektedir. 2000 yılı Haziran ayında RMC / ECF (İngiltere/Lübnan) konsorsiyumu tarafından 12.5 milyon Dolara alınan Fushe Kruje Çimento fabrikasının, yapılan yatırımlarla, hızla büyüyen inşaat sektörünün çimento ihtiyacının yüzde 45'ini karşılaması hedeflenmektedir.

Tarım: Tarım, Arnavutluk ekonomisinde önemli bir yeri olan bir sektördür. 1991 yılında tarım sektöründe başlatılan reformlar sonucu ekilebilir toprakların yüzde 94'ü özelleştirilmiştir. Özelleştirme sonucu üretim hızla artmış ve 1996 yılına gelindiğinde tarım ürünleri GSYİH'nın yüzde 51.5'ini oluşturmuştur. Üretimdeki bu artışa rağmen, yine de sulama, tarım makineleri, kimyasal ilaç ve gübre kullanımındaki yetersizlikler nedeniyle var olan potansiyelin altında üretim yapılmaktadır. Ancak modernize olmayan ve doğal yöntemlerle üretime devam eden ülke tarımı, Avrupa pazarında artan organik gıda talebi ile ülke lehine bir pazar payı artışına sebep olmaktadır. 2004 yılında sektörün GSYİH'daki payının yüzde 24'e gerilemesine ve reformların gerçekleştirilmesindeki aksaklıklara rağmen sektörün arz ettiği fırsatlar yine de çok büyüktür. Sektör yabancı yatırım için büyük potansiyel taşımaktadır. Önemli ihraç ürünleri un, ekmeke, konserve, makarna, nişasta, konserve sebze ve meyveler, meyve suyu, balık, domates sosu, zeytinyağı, ayçiçek yağı, bira, şarap, brendi, süt ve süt ürünleridir.

Orman ürünleri sanayi, dağlık bir ülke olan Arnavutluk için önemli bir gelir kaynağıdır. Kontrplak, ahşap panel, parke ve mobilya üretiminde gelişmeye açık bir ağaç ve ahşap işleme sektörü mevcuttur. Balıkçılık sektörü de geliştirilmesi durumunda ülkeye gelir getirecek bir potansiyele sahiptir.

Ticaret ve yatırım için uygun olan alanlar ise işlenmiş (konserve) ve dondurulmuş gıda, meşrubat, gıda ambalajlama-soğutma-depolama, gübre ve tarım makineleri alt-sektörleridir. Çünkü işlenmiş gıda konusunda yerel üretim ülke ihtiyacının ancak onda birini karşılayacak seviyededir. Özellikle tarım makineleri, hayvancılık alanında kullanılabilecek besleme, süt sağma makineleri, veterinerlik aletleri Arnavutluk'un -yerel üretimi son derece az olduğu için- ihtiyaç duyduğu önemli ithal ürünleridir.

Turizm: Turizm de Arnavutluk'un yatırım için potansiyeli çok yüksek, gelişmekte olan bir sektördür. Ülkenin Adriyatik sahil şeridinde yer alan bölümü, tatil köyü ve otel turizmi için değerlendirilme potansiyeli taşımaktadır. İklimi, tarihi ve coğrafi konumu ile Arnavutluk turizm için büyük potansiyel taşımaktadır. Ülkede doğal göller ve dağlar turizm için alternatif seçenekler oluşturmaktadır.

2004 yılı itibariyle Arnavutluk'ta 8000 yatak kapasitesine sahip 200 otel bulunmaktadır. Ülkede turizm alt yapısının yenilenmesine ve hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı turistler genellikle Kosova ve Makedonya'yı tercih etmektedir. Ancak Butrint, Apollonia ve Durres'deki tarihi yapılar için yeterli koruma ve bakımın sağlanması halinde tarihi yerler de ülke turizmi açısından belirleyici olacaktır. Özellikle Butrint'te bulunan Roma dönemi mimari özellikler taşıyan yapıların sergileneneceği bir ulusal park kurulması projesi için hükümet İngiltere merkezli Butrint Vakfı ile çalışmalar sürdürmektedir.

Bankacılık: Şubat 1996 yılında hazırlanan Bankacılık Yasası ile Arnavutluk Merkez Bankası'na otonomi verilmesi öngörülmüştür. Banka kurma lisansları Merkez Bankası tarafından Ocak 2000'de onaylanan Güvenli İşlem Kanunu çerçevesinde Arnavutluk Merkez Bankası tarafından Kredi Enformasyon Bürosu kurulmasına ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nün ekonomik istatistiklerin uluslararası standartlarda derlenmesi için yeniden yapılandırılmasına karar verilmiştir. Kredi Enformasyon Bürosu'nun başlıca görevleri arasında kredi talep eden müşterilerin değerlendirilmesi yer almaktadır.

Arnavutluk'ta yüzde yüz Arnavut sermayeli Credins Bank ve Popular Bank of Albania hariç tümü yabancı sermayeli ya da yabancı ortaklı olmak üzere 16 banka bulunmaktadır: Birleşik Arnavutluk Bankası, İtalyan Arnavut Bankası, Tiran Bankası (Yunanistan), Alpha Credit (Yunanistan), Yunanistan Ulusal Bankası, InterCommercial Bank (Yunanistan), Arnavutluk Amerikan Bankası, Dardania Bankası (Kosova), First Investment Bankası (Bulgaristan), FEFAD (Almanya), Arap Arnavut Bankası, Uluslararası Ticaret Bankası (Malezya) ve Kentbank ortaklı Milli Ticaret Bankası (2000 yılında Dünya Bankası, IFC ve Kentbank tarafından özelleştirme kapsamında satın alınmıştır), Tasarruf Bankası (2003 yılında Avusturyalı Raiffesenbank'a satışı tamamlanmıştır).

Arnavutluk'taki bankacılık sistemi batıya göre hala az gelişmiş sayılır. Fakat son yıllarda yukarıda sayılan bankaların sağladığı hizmetlerin çeşitliliği ve yaygınlığı artmıştır. Kısa vadeli krediler kullanılmakla birlikte yüksek operasyonel maliyet nedeniyle çok pahalıdır. Ayrıca kredi için çok yüksek teminatlar gerektiği için de yaygın değildir.

Metalurji: 1999 yılı Ocak ayında Kürüm Demir Çelik (Türkiye) tarafından 15 milyon Dolar değerinde yatırımla, 20 yıllığına kiralanan Elbasan Çelik Tesislerinde üretim kapasitesi yılda 20,000 tondan 120,000 tona çıkmıştır. Firma üretimde yaşadığı enerji sorununa çözüm olarak elektrik santrali kurmaya hazırlanmaktadır.

Madencilik: Arnavutluk başta krom, bakır ve nikel olmak üzere maden filizleri açısından zengin bir ülkedir. Krom yatakları açısından dünyada üçüncü olan Arnavutluk'ta krom ocakları ve işleme tesisleri Dibra ile Mat'ta bulunmaktadır.

Bakır Mirdit ve Puk bölgesinde, fosfor Tepelen, demir ve nikel Progrades bölgelerinde çıkarılmaktadır. Kors bölgesi nikel ve bakır açısından zengindir.

Petrol Berat ve Fier bölgelerinde çıkarılmaktadır. Baliş'de bir rafineri bulunmaktadır. Arnavutluk maden sektörünün en büyük ihtiyacı yetersiz ve çağdaş tesislerin yenilenmesi ve ürünlerinin çağdaş yöntemlerle pazarlanmasıdır. Devlet işletmesi olan Albchrom (Krom işleme fabrikası) ve Albaker (bakır işleme fabrikası) özelleştirme sürecinde ilgi görmemiştir. 2000 yılında hükümet yap-işlet-devret modelini uzun vadeli imtiyaz anlaşmalarıyla uygulamaya koymuş ve yabancı yatırımcıları bu sektöre çekmiştir.

Darfo (İtalya) firması tarafından Elbasan'da bulunan demir alaşımlı krom işleme fabrikasının işletmesi ve Pojska ve Perrenjas bölgelerindeki krom madenlerinin işletmesi için alınan 30 yıllık

imtiyaz hakkı karşılığı, sırasıyla 14.5 milyon Dolar ve 500 bin Dolar yatırım yapılmıştır. Aynı firma Bulqıza krom madeni ve krom işleme tesisinin işletilmesi için yeni bir anlaşma için çalışmalarını sürdürmektedir.

Ber-Öner (Türkiye) firması ise Mirdit, Puk ve Lezhe bölgelerinde bulunan bakır madenlerinin ve işleme tesislerinin yap-işlet-devret modelinde işletmesini 30 yıllık imtiyazla üstlenmiş ve bölgeye 24.5 milyon Dolar değerinde yatırım taahhütü yapmıştır. Aynı firma Has bölgesindeki krom madenlerinin işleme hakkını da almıştır.

1990 öncesinde ülke ihracatında önemli bir konuma sahip olan kromun, 2002-2005 döneminde, yabancı yatırımcılar tarafından madenlere ve maden işleme tesislerinin modernizasyonuna yapılması öngörülen yatırımlarla, eski konuma gelmesi hedeflenmektedir. Ayrıca AB sektörün modernizasyonuna yönelik teknik yardım sağlamaktadır.

TÜRKİYE - ARNAVUTLUK TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

A. ANLAŞMALAR

<u>Anlaşma</u>	<u>İmza Tarihi</u>	<u>Resmi Gazete Tarih ve No.su</u>
Ticaret Anlaşması	12.02.1986	10.04.1986 / 19074
Ekonomik, Ticari, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	02.08.1988	05.12.1988 / 20010
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	04.04.1994	05.10.1996 / 22778
Çifte Vergilendirmenin Korunması Anlaşması	02.08.1998	09.11.1998 / 23518

Serbest Ticaret Anlaşmasına yönelik ilk tur müzakereler Nisan 2003'de gerçekleşmiştir. Arnavutluk'un AB ile devam eden İstikrar ve Ortaklık Anlaşması müzakerelerinin sonuçlanması sonrasında müzakerelerin devam etmesi öngörülmektedir.¹

B. TİCARET

Türkiye- Arnavutluk Dış Ticareti ('000 Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	X/M	DENGE	HACİM
1996	53,592	9,175	5.84	44,417	62,767
1997	41,102	3,379	12.16	37,723	44,481
1998	44,807	2,840	15.78	41,967	47,647
1999	65,667	1,384	47.45	64,283	67,051
2000	61,305	2,796	21.93	58,509	64,101
2001	73,205	3,615	20.25	69,590	76,820
2002	79,761	3,973	20.08	75,788	83,734
2003	114,426	4,578	24.99	109,847	119,004
2004	160,854	15,528	10.36	145,325	176,382

Kaynak: T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı

¹ T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı

2004 yılında Arnavutluk'a ihracatımız, 2003 yılı ihracatı olan 114.4 milyon Dolar'dan yüzde 40.6'lık bir artışla 160.9 milyon Dolar'a çıkmıştır. Aynı dönemde ithalat 4.6 milyon Dolar'dan 15.5 milyon Dolar'a yüzde 239 oranında artmıştır ve 2004 yılı ticaret hacmi yüzde 48 oranında büyüme kaydetmiştir.

Türkiye - Arnavutluk arasındaki ikili ekonomik ilişkiler ticaret ağırlıklıdır. Arnavutluk ile ticaretinin büyük bir bölümünü Türkiye'nin ihracatı oluşturmaktadır. Türkiye çeşitli gıda, demir çelik, kimyasallar, temizlik, dokuma ve sanayi ürünleri ihraç etmektedir.

Başlıca Dış Ticaret Maddeleri (Bin Dolar) (2004/11)

İHRACAT	TUTAR	%	İTHALAT	TUTAR	%
Demir Çelik	22,373	15.6%	Demir Çelik	9,905	70.2%
Aluminyum ve Aluminyum Ür.	10,926	7.6%	Aluminyum ve Aluminyum Ür.	2,073	14.7%
Hububat ve Un Müsth.	9,941	6.9%	Hububat ve Un Müsth.	1,161	8.2%
Elektrikli Makinalar	8,574	6.0%	Elektrikli Makinalar	829	5.9%
Tuz, Kükürt, Çimento vs.	7,605	5.3%	Tuz, Kükürt, Çimento vs.	68	0.5%
Kazanlar, Makinalar	6,617	4.6%	Kazanlar, Makinalar	26	0.2%
Plastikler	6,256	4.4%	Plastikler	16	0.1%
Kakao ve Kakako Müsth.	5,846	4.1%	Kakao ve Kakako Müsth.	8	0.1%
Değirmen Ürünleri	5,747	4.0%	Değirmen Ürünleri	8	0.1%
Demir Çelik Eşya	5,237	3.6%	Demir Çelik Eşya	6	0.0%
Diğer	54,365	37.9%	Diğer	11	0.1%
Toplam	143,486	100.0%	Toplam	14,112	100.0%

Kaynak: T.C. Devlet İstatistik Enstitüsü

C. TÜRK EXİMBANK KREDİSİ

Türk Eximbank'ın Arnavutluk'tan 17.6 milyon Dolar tutarında alacağına ilişkin Borç Erteleme Anlaşması, Devlet Bakanı Faruk Bal'ın 4-7 Aralık 2000 tarihlerinde Arnavutluk'u ziyareti sırasında imzalanmıştır.

Başbakan Ecevit'in 28-29 Şubat 2000 tarihleri arasında Arnavutluk'a yaptığı resmi ziyaret sırasında sözlü olarak yaptığı açıklamalar ve Eximbank'a aktarılan talimatlar çerçevesinde, eski borçların ertelenmesinin ardından Arnavutluk'a 10 milyon Dolar tutarında yeni kredi açılması gündeme gelmiştir. Dönemin Arnavutluk Başbakanı İtir Meta'nın 19 Ekim 2000 tarihlerinde Ankara'ya yaptığı ziyaret sırasında ricası sonrasında Başbakan Ecevit açılacak yeni kredi miktarının 20 milyon Dolara çıkarılması talimatını vermiştir.

10 milyon Dolar tutarındaki ilk kredinin kullanılmasına ilişkin olarak henüz Arnavutluk tarafınca bir başvuru yapılmamıştır. Söz konusu kredinin kullanılabilmesi için Arnavutluk tarafının, devlet adına borçlanacak bankayı belirleyerek, kendi öncelikleri doğrultusunda saptadıkları projelere ait fizibilite çalışması ile Türk Eximbank'a başvurması gerekmektedir. Uygun bulunan projelere, Hazine Müsteşarlığı'nın da uygun görüş vermesi halinde Türkiye'den gidecek Türk mal ve hizmetleri toplamının yüzde 85'ine kadar finansman desteği sağlanabilecektir.

D. YATIRIM İLİŞKİLERİ

a) Arnavutluk'ta Türk firmalarının yatırımları:

2004 yılı sonu itibarıyla Arnavutluk'ta Türk firmaları toplam 35 milyon Dolarlık yatırım yapmıştır. Türk girişimcilerinin yatırımları arasında bir ayakkabı fabrikası ve bir salyangoz işleme tesisi, çok sayıda mağaza, lokanta, dişçilik muayenehaneleri yer almaktadır.

Kürüm Demir Çelik A.Ş. Elbasan Vadisi'ndeki demir çelik işletmelerini 20 yıl süreli olarak kiralamış ve üretime başlamıştır. Üretim kapasitesini artıran firma enerji sorununa çözüm olarak elektrik santrali kurmaya hazırlanmaktadır. Aynı firma Durres limanında tersane kurmak yönünde girişimde bulunmaktadır.

Madencilik sektöründe Ber-Öner Arnavutluk'ta bakır yoğun bölgelerde maden rezervi araştırma ve işleme hakkını 30 yıllık süre ile yap-işlet-devret modeli almıştır.

Polietilen ambalaj malzemeleri üreten Everest firmasının makine ve teçhizat olarak 2 milyon Dolar yatırımı bulunmaktadır.

b) Türkiye'de Arnavut firmaları yatırımları:

2003 yılı Haziran ayı itibariyle Türkiye'de faaliyet gösteren 10 adet Arnavut firması bulunmaktadır.

Müteahhitlik Hizmetleri

Tepe İnşaat A.Ş. Vlore ve İşkodra hastanelerinin restorasyon projesini üstlenmiş ve tamamlamıştır. Aynı firma alt yapı projelerinde ihalelere ilgisini beyan etmektedir.

Çelik Şirketler Grubuna'na bağlı BE-HA-ŞE inşaat firması Pan-Avrupa ulaşım ağı çerçevesinde 8 koridorun bir parçası olan Rrogozhina-Elbasan yolunun ihalesini almıştır.

ENKA, Amerikan ordusunun Arnavut mültecilere yardımını destekleme projesini, TÜMAŞ A.Ş. petrol sahaları rehabilitasyonu fizibilite çalışmalarını ve GİNTAŞ ise Vlore Paşa Limanı Askeri Tesis inşaatını ve Tiran'da toplu konut inşaatını üstlenmiştir.

8.Koridor üzerindeki karayolunun Makedonya sınırı ile birleşen bölümünün inşaatını taahhüt eden Mak-yol Temmuz 2003 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır. Aynı koridor üzerinde yer alan Librazhd-Elbasan bölümünün inşaatını MNG üstlenmiştir.

Su Yapı firması kırsal altyapı projelerine müşavirlik hizmeti vermek üzere ihaleyi kazanmıştır. Söz konusu projelerin finansmanı İslam Kalkınma Bankasının Arnavutluk Kalkınma Fonundan sağlanacağı ve okul, kırsal yol, içme suyu, sağlık ocağı gibi 65 farklı projeyi içermektedir.

Bankacılık

Türk işadamları için önemli olan bankacılık sektörüyle ilgili olarak, T.C. Ziraat Bankasının Balkan ülkelerinde yapılanma projesi kapsamında, Tiran'da 3 milyon Dolar sermayeli bir şube açılması kararlaştırılmıştır. Ancak, Arnavutluk bankacılık ve finans sektöründe yaşanan kriz ve ülkedeki siyasi istikrarsızlık nedeniyle Ziraat Bankası şube açma projesini askıya almıştır.

Kentbank, özelleştirilen Arnavutluk Milli Ticaret Bankası'nın hisselerini IFC ve EBRD ile işbirliği içerisinde 2000 yılında almıştır. Bu özelleştirme sonrası mahalli bankaların nakit sıkıntısının, şehirlerarası para transferindeki sıkıntıların ve devlet bankalarının prosedürlerindeki zorlukların sebep olduğu maddi kayıpların ortadan kalkması, ayrıca akreditasyon ve özellikle inşaat sektöründeki ihale koşullarından teminat mektubu prosedürlerinin karşılanması beklenmektedir. (10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) 9 Temmuz 2001 tarih ve 382 sayılı kararı ile Kentbank T.A.Ş.'nin yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmiştir.)

BDDK ile Arnavutluk Merkez Bankası arasında, ülkelerinde bulunan bankaların ve finans kuruluşlarının yurtdışı faaliyetlerine ilişkin doğru bilgiye ulaşabilmek, sınır ötesi denetim ve gözetim alanlarında işbirliğini kolaylaştıracak bir kurumsal çerçeve oluşturmak ve kurumsal tecrübeler ile teknolojilerin karşılıklı eğitim olanakları aracılığıyla paylaşımını sağlamak üzere 2 Ekim 2001 tarihinde İkili İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

E. İŞBİRLİĞİ OLANAKLARI

Yeniden yapılanma sürecinde bulunan Arnavutluk, bu alanda faaliyet gösteren Türk müteahhitlik ve müşavirlik firmaları için iş imkanları sunmaktadır. Finansman bulunması koşuluyla altyapı inşaatı gibi imkanlar mevcuttur.

Türk firmaları için özellikle telekomünikasyon, ilaç, bankacılık, enerji, petrol ve doğalgaz, tütün ve sigara sanayi, turizm, madencilik, makina sanayi, kimya ve plastik sanayi, gıda işleme ve ambalaj sanayi, çimento sanayi, sigortacılık ve ulaşım alanında Arnavutluk'ta yapılacak özelleştirme projeleri önemli imkanlar sunmaktadır.

F. GENEL SORUNLAR

Bankacılık sektöründe mahalli bankaların nakit sıkıntısı, şehirlerarası para transferindeki sorunlar ve devlet bankalarının prosedürlerindeki zorluklar sebebiyle akreditasyon ve inşaat sektöründeki ihale koşullarından biri olan teminat mektubu prosedürlerinin karşılanmasında sıkıntı yaşanmaktadır.

Türk firmaları mevcut Gümrük mevzuatının gerek ticaret alanında gerek inşaat sektöründe gereksinimleri karşılayamaması nedeniyle mevzuatın güncelleştirilmesini önermektedir.

Karayolu ile ihracat yapan Türk firmaları Bulgaristan, Makedonya ve Arnavutluk'taki altyapı eksiklikleri, sınır kapılarındaki sorunlar gibi nedenlerden dolayı ürünlerini 4 ile 10 gün arasında değişen sürelerde Arnavutluk'a ulaştırabilmekte ve fiyat avantajını yitirmektedirler.

Ulaşım konusunda diğer bir sorun, Arnavutluk'a boşaltma yapmak üzere yola çıkan Türk taşıtlarının boşaltma yapacakları ilk noktaya giderken Mali polis tarafından durdurulmalarıdır. Bu husus, 1975 yılında revize edilen TIR Sözleşmesi'nin 18.Maddesi'nin Arnavut makamlarınca farklı yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Ülkede karayollarının bozuk olması ulaşımı, dolayısı ile ticareti engelleyen diğer bir etkidir. Bu itibarla, Arnavutluk'taki karayolları ıslah edilene kadar Durres ve Vlore Limanları aracılığıyla deniz yolunun kullanılması bir alternatif olarak düşünülmektedir.

Elektrik enerjisi sıkıntısı yabancı yatırımcılar üzerinde olumsuz etki yapmaktadır.

Mart 1997'de ortaya çıkan iç karışıklıklar sonrasında Arnavutluk'ta sınır kontrolleri zayıfladığından özellikle kayıtdışı ithalat artmıştır. Yabancı firmalara ise gümrük vergileri ödetilmektedir. Bu gelişmeler ışığında oluşan haksız rekabet Türk firmalarının bazı ürünlerinin Arnavutluk'ta pazarlanmasını zorlaştırmıştır.

İç karışıklıklar sırasında zarara uğrayan Türk firmalarının zararlarının giderilmesi konusunda bir girişimin bulunmaması da iki ülke arasında ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi hususunda caydırıcı rol oynamıştır.

Ülkedeki yatırım ortamının iyileşmesine paralel olarak yatırımların artması beklenmektedir.

1992 yılında DEİK bünyesinde kurulan Türk-Arnavut İş Konseyi'nin Türk kanadı başkanı Aksoy Ticaret A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Aksoy'dur. İş Konseyi'nin karşıkant kuruluşu Arnavutluk Sanayi ve Ticaret Odası, karşıkant Başkanı ise Ticaret Odası Yönetim Kurulu Üyesi Shani Peposhi'dir.

İş Konseyi'nin Kuruluş ve 1. Ortak Toplantısı 27-29 Ağustos 1992 tarihlerinde İzmir'de yapılmıştır.

4-7 Ekim 1993 tarihleri arasında ülkemizi ziyaret eden Arnavutluk Başbakanı Aleksander Meksi ve beraberindeki heyet ile üyelerimizin temas etmelerini teminen 7 Ekim 1993 tarihinde İstanbul'da bir toplantı düzenlenmiştir.

Kasım 1993'de Tiran'da Arnavutluk Hükümeti, Dünya Bankası, EBRD ve İslam Kalkınma Bankası'nın desteği ile düzenlenen yatırım konulu uluslararası konferansa İş Konseyi üyeleri ve DEİK Direktörü katılmıştır.

6 Nisan 1994'te ülkemizi ziyaret eden Arnavutluk Cumhurbaşkanı Sali Berisha ve beraberindeki heyet şerefine DEİK tarafından öğle yemeği verilmiştir. Yemeğe İş Konseyine üye 37 işadamı katılmıştır.

12-14 Temmuz 1995 tarihlerinde Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in Arnavutluk'a yaptığı ziyaret sırasında heyete Türk işadamları da katılmış ve Arnavut işadamları ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Heyet, ayrıca, Arnavutluk Ticaret Bakanı Albert Brojka tarafından da kabul edilmiştir.

Arnavutluk Cumhurbaşkanı Rexhep Meidani 13 Şubat 1998 tarihinde DEİK üyesi Türk işadamları ile İstanbul'da biraraya gelmiştir.

Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel 14-15 Temmuz 1998 tarihlerinde Arnavutluk'a bir resmi ziyaret gerçekleştirmiş ve Türk-Arnavut İş Konseyi tarafından düzenlenen toplantıya katılarak iki ülke işadamlarına hitapta bulunmuştur.

2 Şubat 2000 tarihinde Arnavutluk Sanayi ve Ticaret Odası'ndan gelen bir heyet ile İş Konseyi Türk Tarafı Başkanı İbrahim Aksoy ve DEİK yetkililerinin yaptığı görüşmede İş Konseyi'nin faaliyetlerinin canlandırılması konusunda mutabakata varılmış ve üçlü işbirliği olanakları değerlendirilmiştir.

28-29 Şubat 2000 tarihleri arasında Başbakan Sayın Bülent Ecevit'in Arnavutluk'a yaptığı resmi ziyaret kapsamında heyette bulunan Türk işadamlarının katılımı ile İş Konseyi tarafından "İş Forumu" adı altında bir toplantı düzenlenmiştir.

14 Haziran 2000 tarihinde İstanbul'da yapılan Türk-Arnavut İş Konseyi Ortak Toplantısı'na Arnavutluk Tarım ve Gıda Bakanı katılmıştır.

6 Eylül 2000 tarihinde yeni atanan T.C.Tiran Büyükelçisi Murat Oğuz ile çalışma yemeği organize edilmiş, Türk firmaları Arnavutluk'taki faaliyetlerini tanıtmıştır.

29 Ocak 2001 tarihinde Arnavutluk-Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu ile Türk işadamlarını biraraya getirmek üzere İş Konseyi tarafından çalışma yemeği organize edilmiştir. Toplantıda firmalar faaliyetlerini özetlemiş ve sorunlarını iletmiştir.

Arnavutluk Ekonomi Bakanlığı ve Arnavutluk Ekonomik Kalkınma Ajansı temsilcileri ile 7 Mart 2002 tarihinde İstanbul'da düzenlenen toplantıya üç Türk firması katılmıştır. Bakanlık yetkilileri, donör ülkelerden gelen fonların ulaştırma, su dağıtım sistemi, enerji projeleri başta olmak üzere yatırım beklenen birçok sektörde kamu projelerine aktarılmasının öngörüldüğünü ve Türk firmalarının kendi finansmanlarını buldukları takdirde bu projelere katılabileceklerini dile getirmiştir.

23-24 Mayıs 2002 tarihlerinde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Arnavutluk'u ziyareti vesilesi ile Türk-Arnavut İş Konseyi Ortak Toplantısı düzenlenmiştir. Türkiye'den 17 firmanın katıldığı söz konusu toplantıda, Cumhurbaşkanı Sezer, iki ülke ekonomik ilişkilerinin gelişmesini desteklemek amacıyla Arnavut işadamlarına 2 yıl çok girişli vize uygulamasının başlatılacağını bildirmiştir.

28 Mayıs 2003 tarihinde, Arnavutluk Cumhurbaşkanı'nın Türkiye'yi ziyareti vesilesiyle İş Konseyi, İstanbul'da bir çalışma yemeği düzenlenmiştir.

27 Mayıs 2004 tarihinde yeni kurulan Arnavutluk Yabancı Yatırımlar Ajansı ile İş Konseyi Başkanı ve DEİK Direktörü'nün katılımı ile düzenlenen toplantıda Ajans faaliyetlerini tanıtmış ve işbirliğine hazır olduğunu ifade etmiştir.

 DEİK DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD	TOBB Plaza Talatpaşa cad. No:3 Kat:5 34394 Gültepe Levent İstanbul Telefon: 0 212 339 50 00 (pbx) Faks: 0 212 270 30 92 0 212 270 41 90 (pbx)
	E-mail: info@deik.org.tr Web: www.deik.org.tr
KURUCULAR	Yönetim Kurulu Başkanı: M. Rifat Hisarcıkıoğlu İcra Kurulu Başkanı: Rona Yırcalı Direktör: Çiğdem Tüzün
TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği / TİSK Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu / TZOB Türkiye Ziraat Odaları Birliği / TÜSİAD Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği / YASED Yabancı Sermaye Derneği / TMB Türkiye Mühendisler Birliği / İKV İktisadi Kalkınma Vakfı / TİM Türkiye İhracatçılar Meclisi / TURKTRADE Türkiye Dış Ticaret Derneği	